

Meningen over het takenpakket van de overheid

Rianne Kloosterman

De volwassen Nederlandse bevolking vindt sommige taken meer de verantwoordelijkheid van de overheid dan andere. In de ogen van de meeste Nederlanders hoort de overheid te zorgen voor kwetsbare groepen, zoals ouderen en arbeidsongeschikten. Vooral taken gericht op het voorkomen van een ongezonde leefstijl worden minder dikwijls als een verantwoordelijkheid van de overheid gezien. Toch ziet ook voor deze taken nog steeds een meerderheid een gedeeltelijke rol voor de overheid weggelegd. Of de uitvoering van een taak de persoonlijke situatie raakt, speelt mee in de mening of deze wel of niet als overheidstaak wordt gezien. Zo vinden rokers het minst vaak dat roken ontmoedigen een taak is van de overheid.

1. Inleiding

De overheid heeft een uitgebreid en divers takenpakket. Zo draagt ze onder meer zorg voor de openbare orde en veiligheid, infrastructuur, sociale zekerheid, volkshuisvesting, defensie, onderwijs en gezondheidszorg. De overheid kan hierbij op verschillende manieren een rol spelen, bijvoorbeeld via wet- en regelgeving, door voorlichting te geven of door zorg te dragen voor de kosten van allerlei voorzieningen. Opvattingen over wat wel en niet tot het takenpakket van de overheid zou moeten horen, veranderen door technologische, sociale en maatschappelijke ontwikkelingen. Bovendien bestaan er hierin verschillen tussen burgers en tussen politieke partijen. Als gevolg daarvan vinden er van tijd tot tijd verschuivingen plaats in het takenpakket van de overheid. In dit onderzoek wordt voor een aantal uiteenlopende taken bekeken welke de Nederlandse bevolking wel tot het takenpakket van de overheid vindt horen, welke deels en welke niet. Het gaat hierbij om taken zoals de verzorging van ouderen, het zorgen voor voldoende kinderopvang voor werkende ouders en het ontmoedigen van roken. Daarbij wordt onderzocht in hoeverre bevolkingsgroepen hierin verschillen. Allereerst wordt het belang van geslacht, leeftijd, herkomst en opleidingsniveau vastgesteld. Vervolgens wordt gekeken naar groepen die zelf gevolgen kunnen ondervinden van de verschillende taken. Zo kan de mening of de overheid zich moet bezighouden met het ontmoedigen van roken verschillen tussen rokers en niet-rokers. En de mening of de overheid moet zorgen voor voldoende kinderopvang kan verschillen tussen mensen die gebruik maken van kinderopvang en mensen die dit niet doen.

De gegevens in dit artikel zijn afkomstig van het onderzoek Belevingen dat begin 2012 door het CBS is uitgevoerd. Voor meer technische details wordt verwezen naar de Technische toelichting.

2. Overheidstaak of niet?

De Nederlandse volwassen bevolking ziet voor sommige taken een grotere rol van de overheid dan voor andere. Het maakt daarbij uit om welk soort taak het gaat.

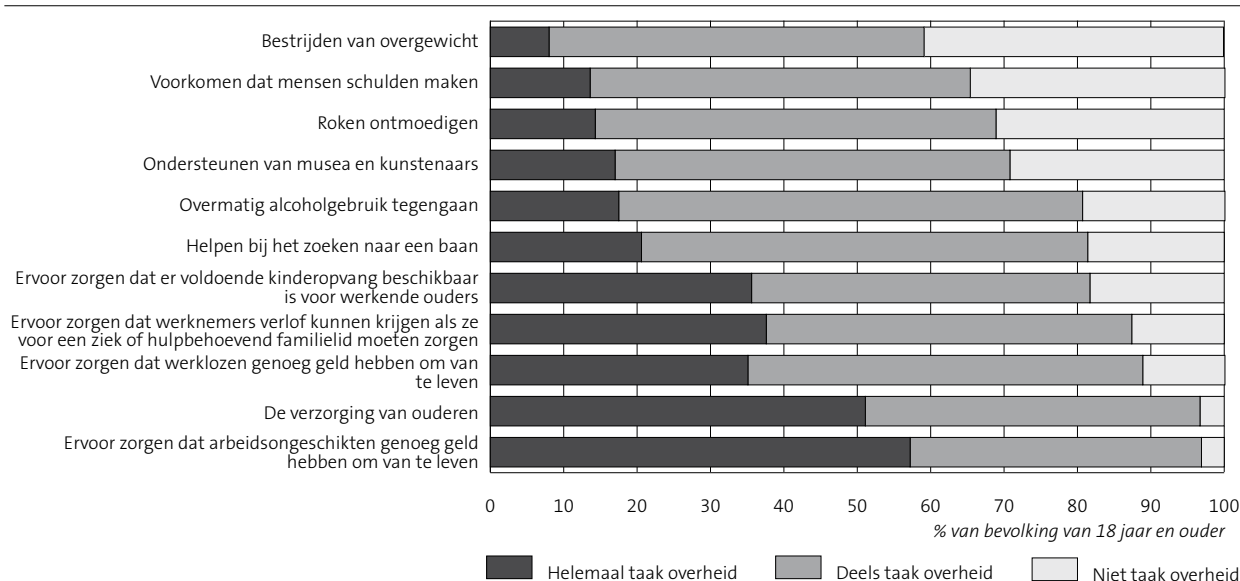
2.1 *Zorggerelateerde taken*

Vooral als het gaat om de zorg voor burgers die minder goed in staat zijn voor zichzelf te zorgen, wordt een grote betrokkenheid van de overheid gewenst. Zo vindt ruim 55 procent het helemaal de taak van de

overheid om ervoor te zorgen dat arbeidsongeschikten genoeg geld hebben om van te leven; 40 procent vindt dit deels een taak van de overheid.

Ook als het gaat om de verzorging van ouderen vindt bijna iedereen dat daar een taak voor de overheid is weggelegd. Ruim de helft vindt dat de overheid hier volledig verantwoordelijk voor is, 46 procent vindt dat zij dat deels is. Ervoor zorgen dat werklozen genoeg geld hebben om van te leven, wordt door bijna 90 procent als overheidstaak gezien. Het deel dat dit volledig een overheidstaak vindt (35 procent), is echter kleiner dan bij zorg voor ouderen en arbeidsongeschikten.

2.1.1 Mening over welke taken overheidstaken zijn, 2012

2.2 Arbeidsgerelateerde taken

Naast de zorg voor kwetsbare groepen vindt de meerderheid van de Nederlandse bevolking dat de overheid actief moet zijn op het gebied van arbeid. Ruim 80 procent vindt dat de overheid moet helpen bij het zoeken naar een baan en dat zij ervoor moet zorgen dat er voldoende kinderopvang beschikbaar is voor werkende ouders. Ruim een derde vindt zelfs dat dit laatste helemaal de taak is van de overheid. Bijna 90 procent vindt dat de overheid moet zorgen dat werknemers verlof kunnen krijgen als ze voor een ziek of hulpbehoevend familielid moeten zorgen. De overheid moet mensen dus de mogelijkheid bieden om te (blijven) werken en deel te blijven nemen aan het arbeidsproces. Tevens moet ze mensen de ruimte geven voor zorgtaken. Arbeidsgerelateerde taken worden doorgaans wel minder vaak als een overheidstaak gezien dan zorgtaken.

2.3 Leefstijlgerelateerde taken

Minder vaak ziet de Nederlandse bevolking een taak van de overheid bij het voorkomen van een ongezonde leefstijl. Hoewel nog ruim 80 procent vindt dat de overheid een taak heeft in het tegengaan van overmatig alcoholgebruik, is dit aandeel met ongeveer 70 en 60 procent al een stuk lager bij het ontmoedigen van

roken en het bestrijden van overgewicht. Bovendien is het deel dat dit helemaal een overheidstaak vindt in alle drie de gevallen relatief klein.

2.4 Overige taken

Ook in het ondersteunen van musea en kunstenaars en het voorkomen van het maken van schulden ziet een relatief groot deel van de Nederlandse bevolking geen rol voor de overheid weggelegd. Ongeveer 70 procent van de volwassenen vindt dat de overheid de culturele sector moet bijstaan. Als het gaat om het voorkomen dat mensen schulden maken, is dat 65 procent.

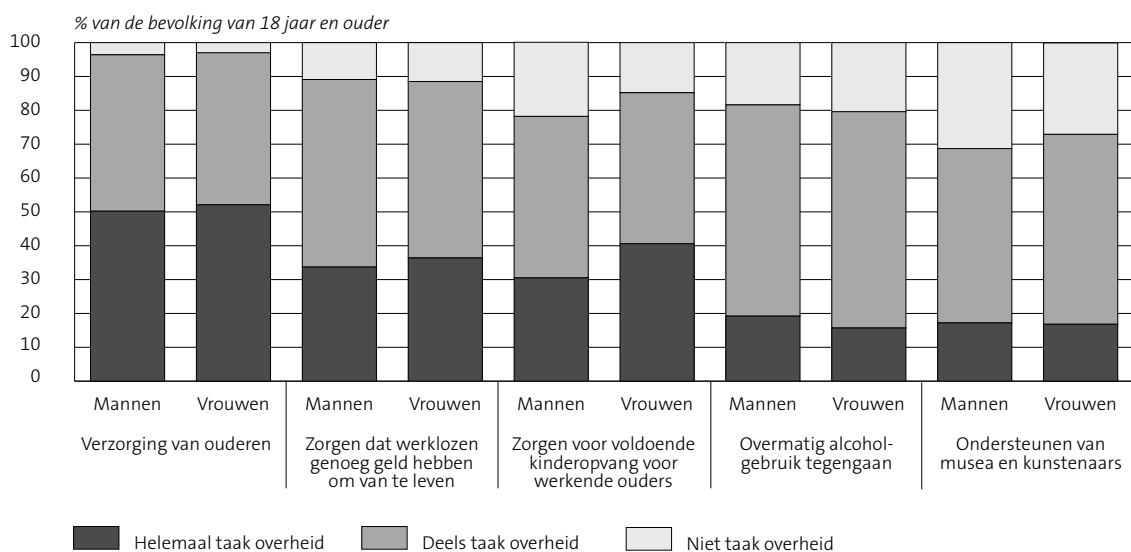
3. Persoonskenmerken: geslacht, leeftijd, herkomst en opleiding

3.1 Geslacht

Mannen en vrouwen verschillen niet van mening als het gaat om de betrokkenheid van de overheid op het gebied van zorg (zie tabel B1). Bij arbeidsgerelateerde taken vinden vrouwen doorgaans vaker dan mannen dat de overheid hier volledig verantwoordelijk voor is (zie tabel B2). Zo vindt 41 procent van de vrouwen de zorg voor voldoende kinderopvang voor werkende ouders helemaal een overheidstaak. Van de mannen is dat 30 procent. De mening over de zorg voor verlof voor werknemers die voor een ziek of hulpbehoevend familielid moeten zorgen, toont een vergelijkbaar beeld.

Mannen zijn vaker voorstander van overheidsbemoediging op het gebied van leefstijl dan vrouwen (zie tabel B3). Zo vinden zij vaker dat het ontmoedigen van roken (mannen: 16 procent; vrouwen: 12 procent) en het tegengaan van overmatig alcoholgebruik (mannen: 19 procent; vrouwen: 16 procent) helemaal overheidstaken zijn. Daartegenover vinden mannen met 31 tegen 27 procent vaker dan vrouwen dat de overheid zich niet hoeft bezig te houden met het ondersteunen van musea en kunstenaars.

3.1.1 Mening over welke taken overheidstaken zijn naar geslacht, 2012

3.2 Leeftijd

Volgens alle leeftijdsgroepen ligt de verantwoordelijkheid voor de zorg van arbeidsongeschikten (deels) bij de overheid. Er bestaan geen leeftijdsverschillen op dit punt. Dat geldt ook voor de zorg voor ouderen.

Wel geven 65-plussers (16 procent) vaker dan de jongere leeftijdsgroepen (ongeveer 10 procent) aan dat de overheid niet hoeft te zorgen dat werklozen voldoende geld hebben om van te leven (zie tabel B.1).

Ook op andere gebieden zijn 65-plussers relatief vaak tegen inmenging van de overheid. Zo vindt ruim een kwart van hen dat de overheid niet hoeft te helpen bij het zoeken naar een baan, tegen 20 procent van de 45- tot 65-jarigen en ongeveer 14 procent van de 18- tot 45-jarigen. Bijna een kwart van de 65-plussers, alsook van de 45- tot 65-jarigen, vindt het zorgen voor voldoende kinderopvang voor werkende ouders geen overheidstaak. Mensen jonger dan 45 jaar vinden juist relatief vaak dat dit helemaal de verantwoordelijkheid van de overheid is. Deze leeftijdsverschillen blijven nagenoeg onveranderd wanneer rekening gehouden wordt met de aanwezigheid van jonge kinderen in het huishouden en het verrichten van betaald werk (zie tabel B.2).

Bij het voorkomen dat mensen schulden maken is zelfs bijna 50 procent van de 65-plussers van mening dat de overheid zich hier niet mee moet bezighouden. Van de 45- tot 65-jarigen is dat 36 procent en van de 18- tot 45-jarigen ongeveer 28 procent. Ook blijken 65-plussers vaker tegenstander van overheidsbemoeienis op het gebied van de leefstijl. Zowel als het gaat om het ontmoedigen van roken, het tegengaan van overmatig alcoholgebruik en het bestrijden van overgewicht geven 65-plussers relatief vaak aan dat dit geen overheidstaak is. Verschillen in leefstijl tussen de leeftijdsgroepen bieden hiervoor geen verklaring (zie tabel B.3).

3.3 Herkomst

Niet-westerse allochtonen zijn doorgaans voor een grotere overheidsrol dan westerse allochtonen en autochtonen. Zo vindt 46 procent van de niet-westerse allochtonen het helemaal de taak van de overheid om te zorgen dat werklozen genoeg geld hebben om van te leven. Bijna 40 procent van de westerse allochtonen en 33 procent van de autochtonen deelt deze opvatting (zie tabel B.1). Een ander voorbeeld is zorg voor voldoende kinderopvang voor werkende ouders. 55 procent van de niet-westerse allochtonen vindt dat de overheid hier helemaal voor moet zorgen, tegen 41 procent van de westerse allochtonen en 32 procent van de autochtonen (zie tabel B.2).

Als het gaat om de zorg voor arbeidsongeschikten en ouderen zijn de verschillen tussen de herkomstgroepen minder groot. Zij zijn het erover eens dat het zorgen voor genoeg geld voor arbeidsongeschikten (vooral) een overheidstaak is. Verder vindt ruim de helft van alle herkomstgroepen de verzorging van ouderen helemaal de verantwoordelijkheid van de overheid. Wel vindt een iets groter deel van de niet-westerse allochtonen dat de overheid hier geen rol in heeft, namelijk 6 tegen 3 procent van de autochtonen en 1 procent van de westerse allochtonen (zie tabel B.1).

3.4 Opleiding

Laagopgeleiden zijn vaker meer uitgesproken in hun mening of taken al dan niet tot het takenpakket van de overheid moeten behoren. Hoogopgeleiden vinden relatief vaak dat de overheid zich deels met de verschillende taken moet bezighouden. Zo zijn laagopgeleiden vaker tegen overheidsbemoeienis op het gebied van leefstijl dan hoogopgeleiden. Ruim de helft van de laagopgeleiden vindt overgewicht bestrijden geen overheidstaak, tegen 40 procent van de middelbaar opgeleiden en 26 procent van de hoogopgeleiden. Een vergelijkbaar beeld tekent zich af als het erom gaat roken te ontmoedigen en overmatig alcoholgebruik tegen te gaan. Ook bij andere taken – musea en kunstenaars ondersteunen, voorkomen dat mensen schulden maken en de zorg voor werklozen – zien laagopgeleiden vaker geen rol voor de overheid (zie tabellen B.3 en B.1).

Laagopgeleiden vinden echter vaker dan hoogopgeleiden dat de zorg voor ouderen helemaal een overheidstaak is, net als het stimuleren van de arbeidsparticipatie. Hoogopgeleiden zeggen ook hier relatief vaak dat het gedeeltelijk overheidstaken zouden moeten zijn. Zo vindt ruim een kwart van de laagopgeleiden het helpen bij het zoeken naar een baan helemaal een taak van de overheid, tegen 20 procent van de middelbaar opgeleiden en 13 procent van de hoogopgeleiden. Meer dan 40 procent van de laagopgeleiden vindt het helemaal de taak van de overheid ervoor te zorgen dat werknemers zorgverlof kunnen krijgen. Van de middelbaar opgeleiden heeft 37 procent deze mening en van de hoogopgeleiden 32 procent. Ruim 35 procent van de laag- en middelbaar opgeleiden vindt dat de overheid helemaal verantwoordelijk is voor het regelen van voldoende kinderopvang tegen 31 procent van de hoogopgeleiden. Daarbij valt op dat het deel dat het zorgen voor voldoende kinderopvang geen overheidstaak vindt ook groter is onder laagopgeleiden dan onder hoogopgeleiden (zie tabel B.2).

4. Persoonskenmerken: arbeid, gebruik kinderopvang, gezondheid en leefstijl

Of een taak in iemands ogen helemaal, deels of niet tot het takenpakket van de overheid behoort, hangt mogelijk ook samen met de mate waarin de uitvoering van die taak persoonlijke gevolgen heeft. Zo zou het bijvoorbeeld kunnen dat ouders die gebruik maken van kinderopvang vaker - of misschien juist minder vaak - vinden dat de overheid moet zorgen voor voldoende kinderopvang dan ouders die hier geen gebruik van maken. Ook zou de eigen gezondheid een rol kunnen spelen bij de vraag of de zorg voor arbeidsongeschikten een overheidstaak is. In deze paragraaf is onderzocht of persoonskenmerken, zoals het al dan niet werken, het gebruik van kinderopvang en de eigen gezondheid en leefstijl, een rol spelen bij de mening of bepaalde taken tot het takenpakket van de overheid behoren.

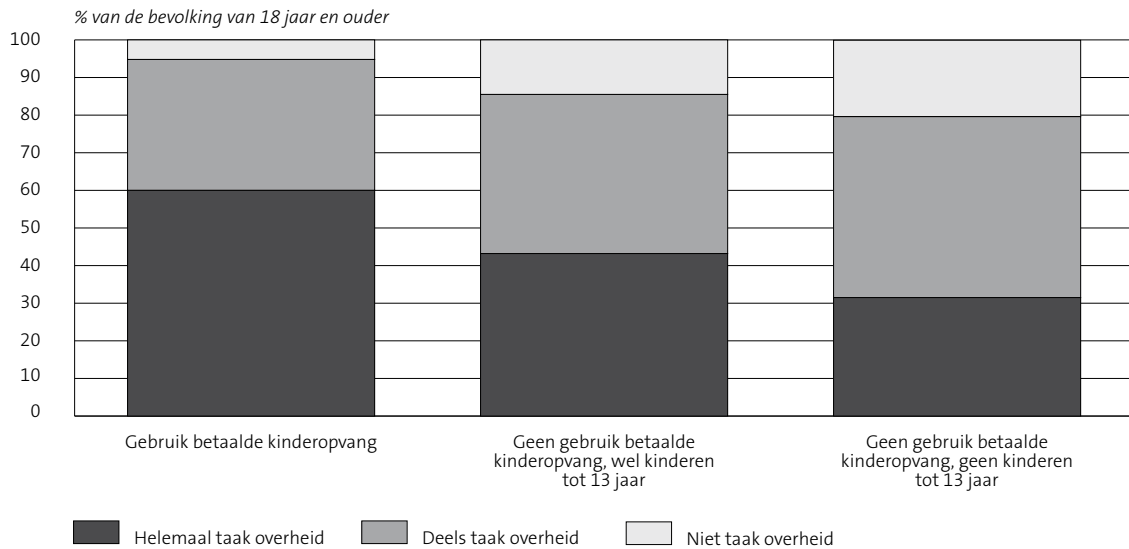
4.1 Arbeid

Vooraf degenen die niet kunnen werken, zijn voorstander van een grote overheidsbetrokkenheid. Zo vindt ruim driekwart van hen het helemaal de taak van de overheid ervoor te zorgen dat arbeidsongeschikten genoeg geld hebben om van te leven. Bij de andere groepen is dit nog geen 60 procent (zie tabel B.1). Van de mensen die niet kunnen werken, vindt ook 53 procent het helemaal de verantwoordelijkheid van de overheid om te zorgen dat werknemers verlof kunnen krijgen als ze voor een ziek of hulpbehoevend familielid moeten zorgen, 47 procent vindt dat de overheid moet zorgen voor voldoende kinderopvang en 31 procent vindt hulp bij het zoeken naar een baan helemaal een overheidstaak. De overige groepen zien hier een kleinere of geen rol voor de overheid (zie tabel B.2). De gemiddeld lagere opleiding van mensen die wel willen maar niet kunnen werken, biedt hiervoor een verklaring. Laagopgeleiden zijn doorgaans vaker van mening dat het helemaal de taak is van de overheid om te helpen bij het zoeken naar een baan, zorgverlof te regelen voor werknemers en voor voldoende kinderopvang te zorgen. Een groot deel van de mensen die wel willen, maar niet kunnen werken (55 procent) alsook van de mensen die niet werken, maar dat wèl willen (47 procent), vindt het zorgen voor voldoende geld voor werklozen helemaal een overheidstaak. Mensen die niet willen werken (39 procent) en werkenden (31 procent) hebben deze mening minder vaak (zie tabel B.1).

4.2 Gebruik maken van kinderopvang

Van de mensen met jonge kinderen die naar een betaalde kinderopvang gaan, vindt 60 procent de overheid verantwoordelijk voor het regelen van voldoende kinderopvang, tegen 43 procent van de mensen die geen gebruik maken van betaalde kinderopvang, maar die wel jonge kinderen hebben. Van de mensen die geen jonge kinderen hebben, is dit 32 procent (zie figuur 4.2.1).

4.2.1 Mening of het zorgen voor voldoende kinderopvang een overheidstaak is, 2012

4.3 Gezondheid

Mensen die hun gezondheid als (zeer) slecht beoordelen, vinden vaker dat het helemaal de verantwoordelijkheid van de overheid is om te zorgen dat arbeidsongeschikten genoeg geld hebben om van te leven dan mensen die hun gezondheid positiever beoordelen. Gezondere mensen vinden juist relatief vaak dat de overheid hier deels voor moet zorgen. Een vergelijkbaar beeld tekent zich af als het gaat om andere zorggerelateerde taken: de verzorging van ouderen en zorgen dat werknemers verlof kunnen krijgen als ze voor een ziek of hulpbehoevend familielid moeten zorgen (zie tabellen B.1 en B.2). Mensen met een minder goede gezondheid vinden echter minder vaak dat de overheid zich moet bezighouden met leefstijlgerelateerde zaken (zie tabel B.3). Zo vindt bijna de helft van hen dat het ontmoedigen van roken geen overheidstaak is, tegen 29 procent van de mensen met een (zeer) goede gezondheid. Het feit dat mensen met een minder goede gezondheid vaker dagelijkse rokers zijn, verklaart deze relatie niet.

Ook vindt bijna de helft van de minder gezonde mensen dat de overheid geen rol moet spelen bij het bestrijden van overgewicht. Onder de mensen met een zeer goede gezondheid is dat 36 procent. Het eigen gewicht speelt hierbij een verklarende rol. Mensen met een minder goede gezondheid hebben vaker (ernstig) overgewicht dan mensen met een zeer goede gezondheid. Van de mensen met een (zeer) slechte gezondheid vindt 15 procent dat het helemaal de taak van de overheid is om overgewicht te bestrijden. Bij de gezondere groepen is dit aandeel kleiner dan 10 procent.

Bij het tegengaan van overmatig alcoholgebruik is een vergelijkbaar beeld zichtbaar. Al is van alle gezondheidsgroepen een groter deel dan bij het ontmoedigen van roken en het bestrijden van overgewicht van mening dat het deels een overheidstaak betreft.

4.4 Leefstijl

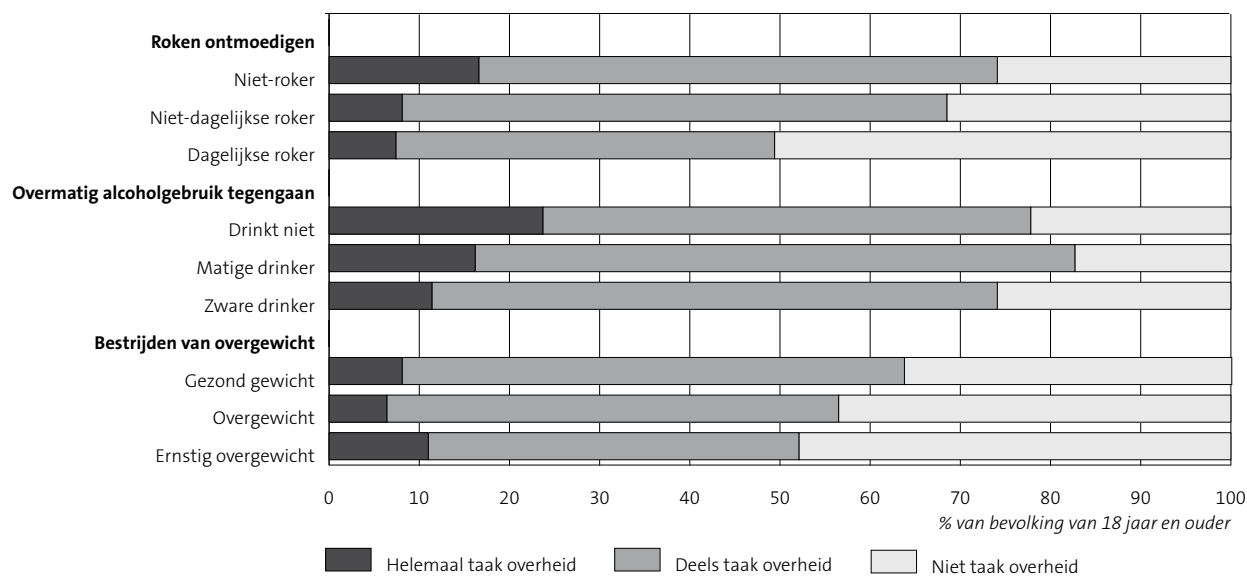
De mening of de overheid verantwoordelijk is voor leefstijlgerelateerde taken kan samenhangen met de eigen leefstijl. Al is op voorhand minder gemakkelijk te voorspellen op wat voor manier. Rokers, drinkers en mensen met overgewicht kunnen het prettig vinden dat de overheid ze helpt bij het aanmeten van een gezonde leefstijl, maar ze kunnen het ook als betutteling zien.

De resultaten tonen dat rokers, drinkers en mensen met overgewicht doorgaans geen behoefte hebben aan ingrijpen van de overheid als het gaat om hun leefstijl (zie figuur 4.4.1). Dagelijkse rokers zijn het minst vaak voorstander van overheidsbemoeienis als het gaat om roken. Ruim de helft van deze groep zegt dat de overheid zich hier niet mee moet bezighouden. Van de niet-dagelijkse rokers is dat 32 procent en van de niet-rokers 26 procent. Niet-rokers vinden met 17 procent naar verhouding vaak dat het helemaal de taak van de overheid is om roken te ontmoedigen. Onder de dagelijkse en niet-dagelijkse rokers is dit aandeel ongeveer 8 procent.

Ongeveer 48 procent van de mensen met (ernstig) overgewicht vindt dat overgewicht bestrijden geen taak van de overheid is. Onder mensen met een gezond gewicht ligt dit aandeel met 36 procent duidelijk lager. Het feit dat mensen met (ernstig) overgewicht vaker laagopgeleid en ouder zijn, biedt hiervoor een verklaring. Laagopgeleiden en ouderen vinden namelijk relatief vaak dat de overheid zich niet hoeft bezig te houden met het bestrijden van overgewicht.

Zware drinkers vinden met 26 tegen 17 procent vaker dan matige drinkers dat de overheid geen rol moet spelen bij het bestrijden van overmatig alcoholgebruik. Van de niet-drinkers heeft 22 procent deze opvatting. De verschillen zijn dus niet zo groot als bij roken ontmoedigen en overgewicht bestrijden. Maar ongeveer 65 procent van zowel de zware als de matige drinkers vindt dat de overheid hier deels een rol in moet hebben. Van de niet-drinkers is dat 54 procent. Mensen die geen alcohol drinken, vinden juist relatief vaak dat de overheid hier wel helemaal verantwoordelijk voor is. Bijna een kwart van hen vindt dat het bestrijden van overmatig alcoholgebruik helemaal een overheidstaak is, tegen 16 procent van de matige drinkers en 11 procent van de zware drinkers.

4.4.1 Mening welke taken op het gebied van leefstijl overheidstaken zijn naar leefstijl kenmerken, 2012

5. Conclusie

De volwassen Nederlandse bevolking vindt sommige taken meer tot het terrein van de overheid horen dan andere. In de ogen van de meeste Nederlanders hoort de overheid te zorgen voor burgers die daar zelf minder goed toe in staat zijn. Ze is volgens hen verantwoordelijk voor de verzorging van ouderen en het op peil houden van de levensstandaard van arbeidsongeschikten en werklozen. Naast de zorg voor kwetsbare groepen vindt de meerderheid van de Nederlandse bevolking dat de overheid een actieve rol moet spelen op het gebied van arbeid. Ze moet helpen bij het zoeken naar een baan, zorgen voor voldoende kinderopvang

voor werkende ouders en zorgen dat werknemers die zieke of hulpbehoevende familieleden moeten verzorgen, verlof kunnen krijgen. Hierdoor kunnen mensen (blijven) werken en deel blijven nemen aan het arbeidsproces. Arbeidsgerelateerde taken worden wel iets minder vaak als een overheidstaak gezien dan zorg voor kwetsbare groepen.

Nog minder vaak ziet de Nederlandse bevolking een taak voor de overheid bij het voorkomen van een ongezonde leefstijl, vooral als het gaat om roken ontmoedigen en overgewicht bestrijden. Dit geldt ook voor taken zoals het ondersteunen van musea en kunstenaars en het voorkomen dat mensen schulden maken. Toch ziet ook in deze gevallen nog steeds een duidelijke meerderheid – van meer dan 60 procent – hierin een rol voor de overheid. Het aandeel dat deze taken helemaal aan de overheid toedeelt, is echter niet groot.

In principe zijn alle bevolkingsgroepen het erover eens dat de zorg voor kwetsbare groepen, zoals ouderen en arbeidsongeschikten, helemaal de verantwoordelijkheid is van de overheid. Op andere punten bestaan duidelijke verschillen tussen de bevolkingsgroepen. Zo vinden vrouwen wat vaker dan mannen dat de overheid zich moet bezighouden met taken op het gebied van arbeid. Mannen zijn vaker voorstander van gezondheidsbevorderende overheidsbemoedienis. Vooral 65-plussers geven bij de verschillende taken relatief vaak aan tegen inmenging van de overheid te zijn. Niet-westerse allochtonen zijn doorgaans voor een grotere overheidsrol dan westerse allochtonen en autochtonen. Hoogopgeleiden vinden vaker dan lager opgeleiden dat de overheid deels verantwoordelijk is voor de verschillende taken. Laagopgeleiden vinden relatief vaak dat het geen overheidstaken zijn. Dit verschil is vooral zichtbaar op het gebied van leefstijl.

Er is ook gekeken naar groepen die zelf positieve dan wel negatieve gevolgen (kunnen) ondervinden van de verschillende taken. Op het gebied van arbeid, blijkt dat vooral mensen die zelf wel willen, maar niet kunnen werken, voorstander zijn van een grote overheidsbetrokkenheid. Mensen met jonge kinderen die gebruik maken van betaalde kinderopvang, vinden vaker dat de overheid moet zorgen voor voldoende kinderopvang dan mensen met jonge kinderen die hier geen gebruik van maken. Mensen die geen jonge kinderen hebben, vinden het minst vaak dat de overheid voor kinderopvang moet zorgen. Wanneer het gaat om taken op het gebied van zorg en ziekte, blijkt dat mensen met een minder goede gezondheid hier vaker een rol voor de overheid zien dan meer gezonde mensen. Zij vinden echter minder vaak dat de overheid zich moet bezighouden met leefstijlgerelateerde taken. Ook rokers, drinkers en mensen met overgewicht zien hier over het algemeen een geringe rol voor de overheid.

Technische toelichting

Data en methode

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van gegevens uit het onderzoek Belevingen dat begin 2012 door het CBS is uitgevoerd. Doel van dat onderzoek is om, aan de hand van opvattingen, percepties en meningen van volwassen inwoners van Nederland een beter beeld te krijgen van gevoelens en ontwikkelingen in de Nederlandse samenleving. In 2012 stond het thema 'Verantwoordelijkheid van overheid en burgers' centraal. De respons op dit onderzoek bedroeg 62 procent. In totaal zijn gegevens beschikbaar van 3 616 personen van 18 jaar en ouder. Door middel van bivariate analyses wordt voor verschillende taken nagegaan in hoeverre zij hier een rol voor de overheid zien en of er hierin verschillen zijn tussen verschillende bevolkingsgroepen. Daarnaast is telkens gekeken of verschillen tussen bevolkingsgroepen toegeschreven kunnen worden aan de samenstelling van deze groepen in termen van geslacht, leeftijd en/of opleidingsniveau. Indien dit het geval is, dan wordt hierover gerapporteerd.

Taken overheid

Aan respondenten is gevraagd om voor verschillende taken aan te geven in hoeverre zij dit een taak van de overheid vinden. De antwoordcategorieën waren:

- helemaal de taak van de overheid,
- deels de taak van de overheid en
- niet de taak van de overheid.

De taken zijn onderverdeeld in zorg-, arbeidsgelateerde, leefstijlgelateerde en overige taken.

- De zorgtaken zijn: ervoor zorgen dat arbeidsongeschikten genoeg geld hebben om van te leven, ervoor zorgen dat werklozen genoeg geld hebben om van te leven, en de verzorging van ouderen.
- De taken op het gebied van arbeid zijn: helpen bij het zoeken naar een baan, ervoor zorgen dat er voldoende kinderopvang beschikbaar is voor werkende ouders, en ervoor zorgen dat werknemers verlof kunnen krijgen als ze voor een ziek of hulpbehoevend familielid moeten zorgen.
- De taken op het gebied van leefstijl zijn: roken ontmoedigen, overmatig alcoholgebruik tegengaan, en het bestrijden van overgewicht.
- Onder de overige taken vallen: het ondersteunen van musea en kunstenaars en het voorkomen dat mensen schulden maken.

Aangegeven is dat onder de overheid niet alleen de regering, de Tweede Kamer en de ministeries wordt verstaan, maar ook provincies en gemeentes. Ook is uitgelegd dat de overheid op verschillende manieren een rol kan spelen, bijvoorbeeld door voorzieningen te betalen, via wet- en regelgeving, door subsidies te geven, door belastingen te heffen of door voorlichting te geven.

Persoonskenmerken

Opvattingen over of bepaalde taken wel of geen overheidstaken zijn, worden gerelateerd aan verschillende persoonskenmerken. Het gaat hierbij om geslacht, leeftijd, herkomst en opleidingsniveau, maar ook om arbeid, het gebruik van kinderopvang, ervaren gezondheid en leefstijlkenmerken.

De vragen 'Heeft u op dit moment betaald werk?', 'Hoeveel uren werkt u in totaal gemiddeld per week?' en 'Zou u op dit moment betaald werk willen hebben?' zijn gebruikt om af te leiden of iemand:

- 12 uur of meer in de week werkt,
- niet of minder dan 12 uur in de week werkt, maar wel (meer) wil werken,
- niet of minder dan 12 uur in de week werkt, wel (meer) wil werken, maar dat niet kan, of
- niet of minder dan 12 uur in de week werkt, en geen (of meer uren) betaald werk wil.

Aan respondenten is verder gevraagd of ze kinderen van 12 jaar of jonger hebben. Indien dit het geval was, is gevraagd of ze gebruik maken van betaalde kinderopvang. Hieruit is een variabele geconstrueerd met de categorieën:

- maakt gebruik van betaalde kinderopvang,
- maakt geen gebruik van betaalde kinderopvang, maar heeft wel kinderen van 12 jaar of jonger, en
- heeft geen kinderen van 12 jaar of jonger.

De ervaren gezondheid is gemeten door aan respondenten te vragen 'Hoe is over het algemeen uw gezondheid?' met de antwoordcategorieën

- zeer goed,
- goed,
- gaat wel

- slecht en
- zeer slecht.

De antwoordcategorieën 'slecht' en 'zeer slecht' worden samengevoegd, vanwege het beperkte aantal respondenten dat deze antwoorden heeft gegeven.

Bij leefstijl gaat het om het rookgedrag en om alcoholgebruik. Omdat overgewicht vaak het gevolg is van de leefstijl, zal ook dit als een leefstijlkenmerk worden beschouwd. Aan de hand van de vragen 'Rookt u wel eens sigaretten, uit een pakje of zelf gerold?' en 'Rookt u elke dag?' is nagegaan of mensen niet-rokers, niet-dagelijkse rokers of dagelijkse rokers zijn.

Over het alcoholgebruik zijn de volgende vragen gesteld: 'Drinkt u wel eens alcoholhoudende drank?', 'Heeft u het laatste half jaar wel eens 6 of meer glazen alcoholhoudende drank op één dag gedronken?' en 'Hoe vaak dronk u het afgelopen half jaar 6 of meer glazen alcoholhoudende drank op één dag?' Aan de hand hiervan is afgeleid of mensen geen alcohol drinken, of dat ze matige drinkers of zware drinkers zijn. Een zware drinker drinkt minstens 1 keer per week 6 of meer glazen alcohol op één dag.

Overgewicht is vastgesteld met behulp van de Body Mass Index (BMI). Deze geeft aan of het lichaamsgewicht in verhouding is met de lengte. De BMI wordt vastgesteld door het lichaamsgewicht (in kg) te delen door het kwadraat van de lengte (in meters). Respondenten met een BMI tussen de 18,5 en 25 hebben een gezond gewicht. Een BMI tussen de 25 en 30 wijst op overgewicht en een BMI groter dan 30 op ernstig overgewicht. Personen met een BMI lager dan 18,5 hebben ondergewicht. Omdat dit een zeer kleine groep is, zal deze groep buiten beschouwing worden gelaten.

B.1 Mening over welke taken op het gebied van zorg voor kwetsbare groepen overheidstaken zijn, 2012

	Zorgen dat arbeidsongeschikten genoeg geld hebben om van te leven			Zorgen dat werklozen genoeg geld hebben om van te leven			Verzorging van ouderen		
	helemaal taak over- heid	deels taak overheid	niet taak overheid	helemaal taak over- heid	deels taak overheid	niet taak overheid	helemaal taak over- heid	deels taak overheid	niet taak overheid
<i>% van bevolking van 18 jaar en ouder</i>									
Totaal	57,2	39,7	3,1	35,1	53,8	11,2	51,1	45,6	3,3
Geslacht									
Mannen	56,4	40,7	2,8	33,7	55,4	10,9	50,2	46,2	3,6
Vrouwen	57,9	38,7	3,4	36,4	52,1	11,5	52,1	44,9	3,0
Leeftijd									
18 tot 25 jaar	54,9	41,7	3,4	33,7	55,2	11,1	52,6	45,1	2,3
25 tot 45 jaar	57,6	39,2	3,2	33,2	56,6	10,2	53,0	43,6	3,5
45 tot 65 jaar	58,0	39,2	2,8	37,4	52,7	9,9	51,4	45,5	3,1
65 jaar en ouder	56,1	40,5	3,5	34,4	49,9	15,7	46,4	49,5	4,0
Herkomst									
Autochtoon	56,5	40,3	3,2	33,3	55,5	11,3	50,1	46,7	3,2
Westerse allochtoon	57,1	39,8	3,1	38,4	48,4	13,2	56,1	43,0	1,0
Niet-westerse allochtoon	62,5	34,7	2,7	45,7	45,6	8,7	54,2	39,3	6,5
Opleiding									
Laag	59,7	36,6	3,7	36,2	50,2	13,6	56,4	39,8	3,8
Midden	57,0	40,0	3,1	32,6	56,2	11,3	54,2	43,0	2,8
Hoog	55,2	42,9	1,9	35,1	57,3	7,6	40,7	56,6	2,7
Arbeid									
12 uur of meer	54,8	42,0	3,1	30,6	58,6	10,9			
Werkt niet of minder dan 12 uur, maar wil wel (meer uren) betaald werk	59,0	38,5	2,4	46,7	44,6	8,7			
Werkt niet of minder dan 12 uur, en wil geen (meer uren) betaald werk	59,3	36,6	4,2	38,7	48,6	12,7			
Werkt niet of minder dan 12 uur, wil wel (meer uren) betaald werk, maar kan niet	76,4	21,8	1,8	54,9	36,1	9,0			
Ervaren gezondheid									
Zeer goed	56,3	39,8	3,9				47,4	48,5	4,2
Goed	54,4	42,5	3,0				50,6	46,8	2,6
Gaat wel	61,8	35,3	2,9				55,3	40,3	4,5
(Zeer) slecht	77,6	21,5	0,9				60,9	35,7	3,4

B.2 Mening over welke taken op het gebied van arbeid overheidstaken zijn, 2012

	Helpen bij het zoeken naar een baan			Zorgen dat er voldoende kinderopvang beschikbaar is voor werkende ouders			Zorgen dat werknemers verlof kunnen krijgen als ze voor een ziek of hulpbehoevend familielid moeten zorgen		
	helemaal taak overheid	deels taak overheid	niet taak overheid	helemaal taak overheid	deels taak overheid	niet taak overheid	helemaal taak overheid	deels taak overheid	niet taak overheid
<i>% van bevolking van 18 jaar en ouder</i>									
Totaal	20,6	60,8	18,6	35,6	46,1	18,3	37,6	49,8	12,6
Geslacht									
Mannen	20,9	59,1	20,1	30,5	47,7	21,9	33,9	50,2	15,9
Vrouwen	20,4	62,5	17,2	40,6	44,6	14,8	41,2	49,4	9,3
Leeftijd									
18 tot 25 jaar	21,2	64,4	14,4	42,6	47,5	9,9	34,8	50,6	14,6
25 tot 45 jaar	21,7	64,6	13,7	45,7	41,4	12,9	42,6	48,4	9,0
45 tot 65 jaar	19,4	60,4	20,1	28,5	48,4	23,1	35,2	51,1	13,7
65 jaar en ouder	20,8	52,3	26,9	27,5	49,1	23,4	35,3	49,3	15,5
Herkomst									
Autochtoon	18,9	61,4	19,7	32,4	47,4	20,2	36,4	51,2	12,4
Westerse allochtoon	22,1	59,1	18,8	40,7	46,1	13,2	39,2	47,3	13,5
Niet-westerse allochtoon	32,8	57,3	9,9	55,1	36,5	8,5	45,7	40,9	13,4
Opleiding									
Laag	26,4	55,1	18,5	35,8	42,9	21,3	42,7	46,1	11,2
Midden	20,4	62,0	17,7	38,6	45,3	16,2	36,9	49,4	13,7
Hoog	12,9	67,2	19,8	31,1	51,7	17,2	31,9	55,2	12,9
Arbeid									
12 uur of meer	19,8	63,8	16,4	35,0	47,3	17,6	36,2	51,5	12,3
Werkt niet of minder dan 12 uur, maar wil wel (meer uren) betaald werk	19,3	61,9	18,8	41,1	43,3	15,6	39,7	48,9	11,3
Werkt niet of minder dan 12 uur, en wil geen (meer uren) betaald werk	21,6	55,5	22,9	35,0	45,1	19,9	37,7	48,5	13,9
Werkt niet of minder dan 12 uur, wil wel (meer uren) betaald werk, maar kan niet	31,4	55,7	12,9	46,6	33,2	20,2	53,2	37,2	9,6
Gebruik betaalde kinderopvang									
Ja				60,0	34,8	5,2			
Nee, wel kinderen tot 13 jaar				43,2	42,3	14,5			
Nee, geen kinderen tot 13 jaar				31,5	48,1	20,3			
Ervaren gezondheid									
Zeer goed							37,3	49,1	13,6
Goed							34,2	52,8	13,0
Gaat wel							44,9	43,5	11,6
(Zeer) slecht							54,5	40,0	5,5

B.3 Mening over welke taken op het gebied van leefstijl en cultuur overheidstaken zijn, 2012

	Roken ontmoedigen			Overmatig alcoholgebruik tegengaan			Bestrijden van overgewicht			Voorkomen dat mensen schulden maken			Ondersteunen van musea en kunstenaars		
	helemaal taak overheid	deels taak overheid	niet taak overheid	helemaal taak overheid	deels taak overheid	niet taak overheid	helemaal taak overheid	deels taak overheid	niet taak overheid	helemaal taak overheid	deels taak overheid	niet taak overheid	helemaal taak overheid	deels taak overheid	niet taak overheid
<i>% van de bevolking van 18 jaar en ouder</i>															
Totaal	14,3	54,6	31,1	17,5	63,2	19,4	8,0	51,1	40,8	13,6	51,8	34,7	17,0	53,8	29,2
Geslacht															
Mannen	16,2	53,8	30,0	19,2	62,4	18,4	9,1	50,7	40,2	13,7	50,5	35,8	17,2	51,5	31,3
Vrouwen	12,4	55,4	32,2	15,7	63,9	20,4	7,0	51,5	41,5	13,4	53,0	33,6	16,8	56,1	27,0
Leeftijd															
18 tot 25 jaar	12,5	56,5	31,0	17,1	70,1	12,8	8,7	56,5	34,8	14,3	56,9	28,8	17,7	58,0	24,3
25 tot 45 jaar	14,0	60,6	25,4	17,2	65,9	16,9	7,0	57,6	35,4	14,9	57,7	27,5	19,4	51,9	28,8
45 tot 65 jaar	14,2	54,5	31,4	16,2	64,0	19,8	8,6	51,0	40,4	12,8	50,8	36,4	15,6	53,1	31,3
65 jaar en ouder	16,1	42,8	41,1	20,9	52,1	27,0	8,5	36,3	55,2	12,3	39,9	47,8	15,3	56,5	28,3
Herkomst															
Autochtoon	14,0	55,4	30,6	16,7	64,4	18,9	7,3	51,6	41,1	11,9	53,2	34,9	14,0	54,9	31,1
Westerse allochtoon	13,7	53,9	32,4	17,7	62,7	19,7	6,6	53,4	40,0	13,8	49,4	36,7	23,0	54,5	22,5
Niet-westerse allochtoon	16,8	49,2	34,1	23,0	54,0	23,0	15,7	44,6	39,7	26,4	42,5	31,1	34,4	45,0	20,6
Opleiding															
Laag	14,0	42,1	43,9	19,4	53,8	26,8	8,1	39,2	52,7	15,2	45,0	39,8	18,5	46,9	34,6
Midden	13,4	55,7	30,9	17,0	65,0	18,0	8,1	51,6	40,3	15,5	53,8	30,7	17,3	52,9	29,7
Hoog	15,7	69,1	15,2	15,8	73,3	10,9	7,1	66,8	26,1	7,9	59,1	33,0	14,1	63,9	22,0
Ervaren gezondheid															
Zeer goed	13,8	57,5	28,6	16,8	67,4	15,8	7,2	56,9	35,9						
Goed	14,3	57,1	28,6	16,4	65,2	18,4	7,0	51,9	41,1						
Gaat wel	14,6	48,2	37,2	20,4	56,2	23,4	9,9	45,6	44,5						
(Zeer) slecht	16,0	36,7	47,4	22,5	47,4	30,1	15,3	35,5	49,2						
Roken															
Niet-roker	16,6	57,5	25,9												
Niet-dagelijkse roker	8,1	60,4	31,5												
Dagelijkse roker	7,4	42,0	50,6												
Alcoholgebruik															
Drinkt niet				23,7	54,1	22,2									
Matige drinker				16,2	66,5	17,3									
Zware drinker				11,4	62,7	25,9									
Gewicht															
Gezond gewicht							8,1	55,7	36,3						
Overgewicht							6,4	50,1	43,5						
Ernstig overgewicht							11,0	41,1	47,9						

Verklaring van tekens

.	gegevens ontbreken	2012–2013	2012 tot en met 2013
*	voorlopig cijfer	2012/2013	het gemiddelde over de jaren 2012 tot en met 2013
**	nader voorlopig cijfer	2012/'13	oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2012 en eindigend in 2013
x	geheim		
–	nihil	2010/'11–2012/'13	oogstjaar, boekjaar enz., 2010/'11 tot en met 2012/'13
–	(indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid		
0 (0,0)	een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen		
niets (blank)			In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Den Haag/Heerlen, 2013.
Verveelvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.